

พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานโรงงาน อุตสาหกรรม จังหวัดมหาสารคาม

Workplace Accident Prevention Behavior for Factory Workers in Mahasarakham Province

จุฑามาศ คชโคตร¹, ศิราณีย์ อินทรหนองไผ่²

Juthamart Khotchakhote¹, Siranee Intaranongpai²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้ความเสี่ยง การรับรู้ความรุนแรง การรับรู้ประโยชน์และการรับรู้อุปสรรคในการป้องกันอุบัติเหตุในการทำงาน กับพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุในการทำงานของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรม ในจังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างจำนวน 282 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา หาค่าความสัมพันธ์โดยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation)

ผลการวิจัยพบว่า อายุ ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุในการทำงาน การรับรู้ความเสี่ยงเกี่ยวกับอุบัติเหตุในการทำงาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุในการทำงานของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรม ($r = 0.26$, $p\text{-value} < .01$; $r = 0.43$, $p\text{-value} < .01$; $r = 0.23$, $p\text{-value} < .05$) การรับรู้อุปสรรคของการป้องกันอุบัติเหตุในการทำงานมีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุในการทำงานของ พนักงานโรงงานอุตสาหกรรม ($r = -0.21$, $p\text{-value} < .01$)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยควรนำข้อมูลปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุไปใช้ในการกำหนดนโยบายหน่วยงานเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุในการทำงาน ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงทดลองโดยนำปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการเกิดอุบัติเหตุในการทำงานของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมไปประยุกต์สร้างรูปแบบการป้องกันอุบัติเหตุในการทำงานเพื่อลดโอกาสเกิดอุบัติเหตุในการทำงาน

คำสำคัญ : พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน; พนักงานโรงงานอุตสาหกรรม

¹ อาจารย์ประจำ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Lecturer, Community Nursing Department, Faculty of Nursing, Mahasarakham University

² Associate Professor, Community Nursing Department, Faculty of Nursing, Mahasarakham University

Abstract

The purposes of this study were to examine behavioral factors related to occupational accident prevention among factory workers. Two hundred eighty two factory workers in Mahasarakham province were randomly selected with multistage random sampling. The questionnaires were comprised of demographic, knowledge, prevention behavior perception and occupational accident prevention behavior. Mean, percentage and Pearson's product moment correlation coefficient were used for analyzing data..

The result revealed that the age of a factory worker, knowledge and perceived susceptibility correlated with accident prevention behavior ($r = 0.26$, p -value $< .01$, $r = 0.43$; p -value $< .01$; $r = 0.23$, p -value $< .05$). Perceived barriers correlated with accident prevention behavior ($r = -0.21$, p -value $< .01$).

The results of this study could be used to recommend that factory workers receive support and knowledge from health staff to improve accident prevention behavior.

Keywords : Occupational accident prevention behavior, factory worker

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมอุตสาหกรรมมากขึ้น มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเครื่องจักร สารเคมี การใช้แรงงานต้องเสี่ยงต่ออันตรายมากขึ้น การขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม ยังขาดการเตรียมความพร้อมในการพัฒนา การให้ความรู้กับผู้ใช้แรงงานที่เข้ามาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ผู้ใช้แรงงานต้องทำงานกับเครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีที่ทันสมัย หรือสารเคมีอันตรายที่นำเข้ามาใช้ในกระบวนการผลิต หรือระบบการทำงานที่รีบเร่ง เพื่อการลดต้นทุนการผลิต ทำให้ส่งผลกระทบต่อผู้ใช้แรงงานในด้านสุขภาพอนามัย การประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยด้วยโรคจากการทำงานมีแนวโน้มสูงและทวีความรุนแรงขึ้นโดยเฉพาะการเกิดอุบัติเหตุในการทำงาน (สมบุญ สีคำดอกอแค. 2555)

ในแต่ละปีอัตราการเกิดอุบัติเหตุในการทำงานมีจำนวนเพิ่มขึ้นทั่วโลกมีผู้ใช้แรงงานประสบอันตรายจากการทำงานปีละ 250 ล้านคน

เสียชีวิต 325,000 คน ในขณะที่ในประเทศไทย มีรายงานจากสำนักงานประกันสังคม สำนักงานกองทุนเงินทดแทน พบว่า มีผู้ประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานประมาณ ปีละ 1.5-2.0 แสนคน (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2553) โดยสถานประกอบการทุกขนาดมีผู้ประสบอันตรายด้วยกันทั้งสิ้น ดังนั้นปัญหาสุขภาพและการบาดเจ็บจากการประกอบอาชีพจึงทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น โดยสถิติการประสบอันตรายจากการทำงาน จำแนกตามหมวดกิจการ พบว่า กิจการการผลิตโลหะมีผู้ประสบอันตรายมากที่สุดจำนวน 32,298 ราย และสถิติการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานจำแนกตามอวัยวะที่ได้รับอันตราย 10 อันดับ พบว่าทุกส่วนของร่างกายได้รับบาดเจ็บ โดยการบาดเจ็บที่นิ้วมือมีจำนวนสูงสุดจำนวน 36,635 ราย (สำนักงานประกันสังคม, 2555) ซึ่งการประสบอันตรายและเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานดังกล่าวก่อให้เกิดความสูญเสียต่อครอบครัว สถานประกอบการ สังคม และประเทศ โดยรัฐต้องจ่ายเงินทดแทนให้กับลูกจ้างที่ประสบ

อันตรายเนื่องจากการทำงานไม่น้อยกว่าปีละ 1.6 พันล้านบาท ทั้งนี้ยังไม่รวมถึงความสูญเสียของนายจ้างที่ต้องหยุดการผลิต และความสูญเสียต่อครอบครัว ดังนั้นความปลอดภัยและสุขภาพของผู้ใช้แรงงานในการทำงาน จึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง เพราะอุบัติเหตุที่เกิดขึ้น นอกจากจะส่งผลต่อสุขภาพกายใจของคนงานแล้วยังทำให้สูญเสียโอกาสในการประกอบอาชีพซึ่งเป็น ทั้งความสูญเสียที่เกิดขึ้นทางตรงและทางอ้อม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดอุบัติเหตุ จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุและเพศไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันอันตรายจากเสียง (สุวจนา ณ พัทลุง. 2548) ในขณะที่ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมป้องกันการหกล้ม มีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำ ($r = -.242, p = .01$) (เสาวลักษณ์ อุณหะมัย. 2553)

ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุในการทำงานมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุจากการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตนในการป้องกันการเกิดโรคและการบาดเจ็บจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ (วิราภรณ์ ทองยัง. 2552) ความรู้ เป็นพื้นฐานที่สำคัญซึ่งนำไปสู่ความเข้าใจที่ถูกต้องจนกระทั่งสามารถนำหลักการ กฎเกณฑ์และวิธีการดำเนินการไปปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ได้ (Nancy E. Adams. 2015)

การที่บุคคลจะมีพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมตามแบบจำลองความเชื่อด้านสุขภาพระบุว่า การรับรู้ของบุคคล สิ่งชักนำหรือจูงใจมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคล (Becker, 1974)

การรับรู้โอกาสเสี่ยง (Perceived Susceptibility) การรับรู้ต่อโอกาสเสี่ยงต่อการได้รับอันตรายมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกัน ดังการศึกษาการรับรู้ภาวะเสี่ยงอันตรายจากฝุ่นและพฤติกรรมการป้องกันของคนงานโรงงานเซรามิค (รัตตินันท์ โภควินภูติสนันท์. 2551)

การรับรู้ความรุนแรง (Perceived Severity) การรับรู้ความรุนแรงของการได้รับอันตราย ซึ่งอาจก่อให้เกิดความพิการหรือเสียชีวิต ผลกระทบต่อหน้าที่การงาน เมื่อบุคคลเกิดการรับรู้ความรุนแรงจะทำให้บุคคลปฏิบัติพฤติกรรมเพื่อการป้องกัน เช่นเดียวกับการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการได้รับพิษจากนิโคตินในใบยาสูบของเกษตรกรปลูกยาสูบในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย (วศินภัทร์ ปิยะพงศ์สกุล, สุนีย์ ละกะปิ่น, สุรินทร์ กลุมพากร. 2557)

การรับรู้ประโยชน์ (Perceived Benefits) จากการปฏิบัติพฤติกรรมเป็นแรงเสริมทำให้บุคคลเกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติพฤติกรรมนั้น จากการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับพฤติกรรมป้องกันอันตรายจากเสียงของคนงานโรงงานอุตสาหกรรม พบว่า การรับรู้ประโยชน์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมป้องกันอันตรายจากเสียง (สุวจนา ณ พัทลุง. 2548) สอดคล้องกับการศึกษา พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของครูสตรีวัยทองในอำเภอเมืองตรัง (ภารณี เทพส่องแสง. 2552) และปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพในการควบคุมน้ำหนักของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่มีน้ำหนักเกินมาตรฐาน (ธนธรณ์ เก็บไว้. 2549)

การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติพฤติกรรมนั้นเมื่ออิทธิพลต่อการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพถึงร้อยละ 79 ซึ่งการรับรู้อุปสรรคในการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ หมายถึง ความเชื่อหรือการรับรู้ถึงสิ่งขัดขวางที่ทำให้บุคคลไม่สามารถปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ อุปสรรคในการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพนี้อาจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงหรือเป็นสิ่งที่บุคคลคาดคิด ซึ่งมีผลต่อความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรม และมีผลต่อแรงจูงใจของคนให้หลีกเลี่ยงที่จะปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ การวิจัยที่พบว่า การรับรู้อุปสรรคมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพ ได้แก่ พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของครูสตรีวัยทองใน

อำเภอเมืองตรัง (ภารณี เทพส่องแสง. 2552) และ การศึกษาปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพในการควบคุมน้ำหนักของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่มีน้ำหนักเกินมาตรฐาน การรับรู้อุปสรรคมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพในการควบคุมน้ำหนักตัวของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่มีน้ำหนักเกินมาตรฐาน. (ธนธรณ์ เก็บไว้. 2549.) อย่างไรก็ตาม จากการ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับ พฤติกรรมป้องกันอันตรายจากเสียงของพนักงาน โรงงานอุตสาหกรรม พบว่าการรับรู้อุปสรรคไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันอันตรายจากเสียง (สุวจนา ณ พัทลุง. 2548)

จังหวัดมหาสารคาม เป็นศูนย์กลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แม้ว่าประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร แต่ด้านอุตสาหกรรมมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง จากสถิติการจดทะเบียนสถานประกอบการพบว่า มีสถานประกอบการ 57 แห่งและมีแรงงานจำนวน 2,761 คน จำแนกเป็นชาย 1,046 คนและหญิง 1,712 คน (สำนักงานแรงงานจังหวัดมหาสารคาม, 2556) การศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาพฤติกรรมกรรมการป้องกันอุบัติเหตุในสถานประกอบการจังหวัดมหาสารคาม โดยทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุในการทำงานของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดมหาสารคาม เพื่อนำผลการวิจัยเป็นแนวทางในการวางแผนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพให้เหมาะสม ส่งผลต่อพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม รวมทั้งเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพเพื่อป้องกันอุบัติเหตุในการทำงานต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม
2. เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับการป้องกัน

อุบัติเหตุ การรับรู้ความเสี่ยง การรับรู้ความรุนแรง การรับรู้ประโยชน์ และการรับรู้อุปสรรค ในการป้องกันอุบัติเหตุของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม 3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ การรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้ความรุนแรง การรับรู้ประโยชน์ และการรับรู้อุปสรรค กับพฤติกรรมกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม

ขั้นตอนการดำเนินงาน/ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive study) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากร คือพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดมหาสารคาม จากโรงงานอุตสาหกรรมจำนวน 57 แห่ง มีประชากรทั้งสิ้น 2,761 คน (สำนักงานแรงงานจังหวัดมหาสารคาม, 2556)

กลุ่มตัวอย่าง ประมาณกลุ่มตัวอย่างจากตาราง Krejcie & Morgan (บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร, 2553) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 338 คน

เครื่องมือการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ประยุกต์จากแบบสอบถามเพื่อประเมินพฤติกรรมกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน (กรรณิกา บุญสัตย์, 2548) ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของพนักงาน ได้แก่ เพศ อายุ อายุการทำงาน ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ ตำแหน่ง ลักษณะงาน ประวัติการได้รับอุบัติเหตุ

ส่วนที่ 2 แบบวัดความรู้เกี่ยวกับอุบัติเหตุ และการป้องกันอุบัติเหตุในการทำงาน เป็นแบบสอบถามแบบ ถูก-ผิด เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ จำนวน 15 ข้อ

ส่วนที่ 3 การรับรู้อันตรายจากอุบัติเหตุจากการทำงาน แบบสอบถามแบบอัตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 3 ระดับ ประกอบด้วย 4 ด้าน การรับรู้ความเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุจากการ

ทำงานจำนวน 10 ชั่วโมง

การรับรู้ความรุนแรงของการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานจำนวน 10 ชั่วโมง

การรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานจำนวน 10 ชั่วโมง

การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติในการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน จำนวน 10 ชั่วโมง

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน

แบบสอบถามแบบอัตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 3 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 2 มีค่าความเชื่อมั่น (KR-20) เท่ากับ 0.75 ส่วนที่ 3 มีค่าสัมประสิทธิ์ของแอลฟาครอนบาช (Cronbach's coefficient alpha) เท่ากับ 0.7

การพิทักษ์กลุ่มตัวอย่าง โครงการวิจัยได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เลขที่ 0530.11/3399 การเข้าถึงกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลถึงผู้บริหารงานโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล เมื่อได้รับการตอบรับ จึงขออนุญาตเข้าชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประโยชน์ที่จะได้รับ ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยยึดหลักพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

รายละเอียดเครื่องมือและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่าง

ดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่าง เดือนเมษายน ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ.2559 วิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) วิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะประชากร โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติวิเคราะห์ ทดสอบความสัมพันธ์ โดยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

ผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรม พบว่าส่วนใหญ่เป็นชาย คิดเป็นร้อยละ 66.30 มีอายุระหว่าง 30-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.10 (Max = 45, Min = 20, $\bar{X}$ = 32.93, S.D. 7.22) สถานะภาพสมรส ร้อยละ 70.90 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 67.40 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนมากมีรายได้ อยู่ระหว่าง 8,001 – 10,000 บาท/เดือน ร้อยละ 45.75 รองลงมาคือ 10,001 – 12,000 บาท/เดือน (Max = 15,000 Min = 6,500, 9,620 = S.D. 1,864.47)

ประสบการณ์ในการทำงานอยู่ระหว่าง 1 - 5 ปี ร้อยละ 96.50 ตำแหน่งพนักงานปฏิบัติการ ร้อยละ 82.60 ประวัติการได้รับอุบัติเหตุในระยะเวลา 6 เดือนที่ผ่านมา พบว่า มีพนักงานอุตสาหกรรมที่ได้รับอุบัติเหตุในขณะที่ปฏิบัติงาน ร้อยละ 13.12 จำแนกตามลักษณะอุบัติเหตุที่เกิดขึ้น พบว่าส่วนใหญ่มีบาดแผลจากของมีคม คิดเป็นร้อยละ 78.38 อวัยวะที่ได้รับอันตรายมากที่สุด คือ นิ้วมือ คิดเป็นร้อยละ 45.95 รองลงมาคือรองลงมาคือเท้า ร้อยละ 32.43

วิธีการปฐมพยาบาลเมื่อได้รับอุบัติเหตุ พบว่า ใช้บริการห้องปฐมพยาบาลของโรงงาน ร้อยละ 45.95 รองลงมาคือปฐมพยาบาลด้วยตนเอง ร้อยละ 32.43 จำนวนวันในการหยุดงานจากการได้รับอุบัติเหตุ พบว่า ไม่ได้หยุดงาน ร้อยละ 48.65 รองลงมาคือหยุดงาน 1 วัน ร้อยละ 27.03

ค่าเฉลี่ยระดับความรู้เกี่ยวกับอุบัติเหตุและการป้องกันอุบัติเหตุในการทำงาน อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}$ = 12.98, S.D. = 1.48)

ระดับของการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุในการทำงาน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 13.24, S.D. = 2.44)

ระดับของการรับรู้ความรุนแรงของการเกิดอุบัติเหตุในการทำงาน พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 14.39, S.D. = 4.20)

ระดับของการรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันอุบัติเหตุในการทำงาน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 22.10$, S.D. = .62)

ระดับของการรับรู้ต่ออุปสรรคของการปฏิบัติในการป้องกันอุบัติเหตุในการทำงาน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 17.84$, S.D. = 4.87)

ระดับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุ อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 27.65$, S.D. = 2.65)

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ อายุงาน ปัจจัยด้านการการรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้ความรุนแรง การรับรู้ประโยชน์ และการรับรู้อุปสรรค กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยกับพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม (n = 282)

ตัวแปร	r	p - value
อายุ	0.26	.010**
อายุงาน	0.06	.323
ความรู้	0.43	.000**
การรับรู้ความเสี่ยง	0.23	.013**
การรับรู้ความรุนแรง	-0.02	.714
การรับรู้ประโยชน์	0.09	.106
การรับรู้อุปสรรค	-0.21	.012**

ความสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยและพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุในการทำงานพบว่าปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุในการทำงานของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรม ($r = 0.26$, p -value < .01) ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุในการทำงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมป้องกัน

อุบัติเหตุในการทำงานของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรม ($r = 0.43$, p -value < .01) การรับรู้ความเสี่ยงเกี่ยวกับอุบัติเหตุในการทำงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุในการทำงานของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรม ($r = 0.23$, p -value < .05) การรับรู้อุปสรรคของการป้องกันอุบัติเหตุในการทำงานมีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุในการทำงานของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรม ($r = -0.21$, p -value < .01)

อภิปรายผล

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้ความเสี่ยง การรับรู้ความรุนแรง การรับรู้ประโยชน์และการรับรู้อุปสรรคในการป้องกันอุบัติเหตุในการทำงาน กับพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุในการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม

จากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อายุมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุในการทำงานของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรม ($r = 0.26$, p -value < .01) เนื่องจากอายุมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการและประสบการณ์ต่างๆที่มีอิทธิพลในการกำหนดความสามารถในการดูแลตนเองของบุคคลซึ่งจะเพิ่มขึ้นสอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานท่าแพนรองรับสินค้าไม้ยางพารา จังหวัดชลบุรี (อโณทัย วิริยะ. 2551) และการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานฝ่ายผลิตในโรงงานอุตสาหกรรมผลิตอาหารและเครื่องดื่มเขต อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม (ภัทรทิยา กิจจิร. 2551) ที่พบว่าพนักงานฝ่ายผลิตที่มีอายุแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุในการทำงานแตกต่างกัน

ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุในการทำงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุในการทำงานของพนักงานโรงงาน

อุตสาหกรรม ($r = 0.43$, p -value $< .01$) ทั้งนี้เนื่องจาก ความรู้ เป็นพื้นฐานที่สำคัญซึ่งนำไปสู่ความเข้าใจที่ถูกต้องจนกระทั่งสามารถนำหลักการ กฎเกณฑ์และวิธีการดำเนินการไปปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ได้ (Nancy E. Adams. 2015) สอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตนในการป้องกันการเกิดโรค และการบาดเจ็บจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ (วิราภรณ์ ทองยัง. 2552) ซึ่งพบว่าความรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติพฤติกรรมในการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ

การรับรู้ความเสี่ยงเกี่ยวกับอุบัติเหตุในการทำงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุในการทำงานของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรม ($r = 0.23$, p -value $< .05$) เนื่องจากการรับรู้ความเสี่ยงหรือโอกาสเสี่ยงที่จะเกิดอันตราย เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้บุคคลมีพฤติกรรมป้องกันหรือลดความเสี่ยงนั้น สอดคล้องกับการศึกษาการรับรู้ภาวะเสี่ยงอันตรายจากฝุ่นและพฤติกรรมป้องกันการป้องกันของคณงานโรงงานเซรามิค ($r = 0.23$, p -value $< .01$) (รัตตินันท์ โภควินภูติสนันท์, 2551) พบว่า การรับรู้ความเสี่ยงอันตรายมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมป้องกันการป้องกันอันตรายจากการทำงาน

การรับรู้อุปสรรคของการป้องกันอุบัติเหตุในการทำงานมีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุในการทำงานของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรม ($r = -0.21$, p -value $< .01$) สอดคล้องกับ พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของครูสตรีวัยทองในอำเภอเมืองตรัง การรับรู้อุปสรรคมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของครูสตรีวัยหมดประจำเดือนในระดับต่ำ ($r = -0.290$, p -value $< .01$) (ภารณ์ เทพส่องแสง. 2552) และการศึกษาปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพในการควบคุมน้ำหนักตัวของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่มีน้ำหนักเกินมาตรฐาน การรับรู้อุปสรรคมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ

ภาพในการควบคุมน้ำหนักตัวของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่มีน้ำหนักเกินมาตรฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = -0.68$, p -value $< .01$) (ชนธรณ์ เก็บไว้. 2549.)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารหน่วยงานควรนำข้อมูลปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการอุบัติเหตุไปใช้ในการกำหนดนโยบายหน่วยงานเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุในการทำงาน
2. หัวหน้างานควรมีการส่งเสริมให้ความรู้แก่พนักงานที่มีพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุในการทำงานที่ยังไม่ถูกต้อง ได้แก่ การแต่งกายให้รัดกุมขณะปฏิบัติงาน ศึกษาวิธีการใช้งานเครื่องจักรอย่างถูกต้อง การตรวจสอบเครื่องจักรก่อนใช้งานทุกครั้ง การซ่อมบำรุงเครื่องจักรให้มีประสิทธิภาพพร้อมใช้งาน และการปฏิบัติตามระเบียบของสถานประกอบการเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุในการทำงาน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงทดลองโดยนำปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการเกิดอุบัติเหตุในการทำงานของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมไปประยุกต์สร้างรูปแบบการป้องกันอุบัติเหตุในการทำงานเพื่อลดโอกาสเกิดอุบัติเหตุในการทำงาน

กิตติกรรมประกาศ

ได้รับทุนสนับสนุนโครงการวิจัยของอาจารย์งบประมาณแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 จากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิกา บุญสัตย์. (2548). การประยุกต์ใช้แรงสนับสนุนทางสังคมในการพัฒนาพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุของพนักงานทอววน ตำบลสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธาณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธนธรณ์ เก็บไว้. (2549). ปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพในการควบคุมน้ำหนักของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่มีน้ำหนักเกินมาตรฐาน. ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญใจ ศรีสถิตยวรากร. (2553). ระเบียบวิธีวิจัยทางการพยาบาลศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: บริษัทยูแอนดีโออินเตอร์มีเดีย จำกัด.
- ภัททียา กิจจิ. (2551). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานฝ่ายผลิตในโรงงานอุตสาหกรรมและเครื่องตัด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภาณี เทพส่องแสง. (2552). พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของครูสตรีวัยทองในอำเภอเมืองตรัง.
- รัตตินันท์ โภควินภูติสนันท์. (2551). การรับรู้ภาวะเสี่ยงอันตรายจากฝุ่นและพฤติกรรมกรรมการป้องกันของพนักงานโรงงานเซรามิก. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลอาชีวอนามัย), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วศินภัทร์ ปิยะพงศ์สกุล, สุนีย์ ละกำป็นและสุรินทร์ กลัมพากร. (2557). การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการได้รับพิษจากนิโคตินในใบยาสูบของเกษตรกรปลูกยาสูบในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย. วารสารพยาบาลสาธาณสุข 28(3): 70-83.
- วิราภรณ์ ทองยัง. (2552). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันโรคและการบาดเจ็บจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลสาธาณสุข, บัณฑิตวิทยาลัยมหิดล.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. (2553). สุขภาพคนไทย 2553: วิถีทุนนิยมสังคมมีโอกาส. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์ พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. (2556). สุขภาพคนไทย 2556: ความมั่นคงทางอาหาร. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สมบุญ สีคำดอกแค. (2555). คลินิกโรคจากการทำงาน ปี 2555 สถานการณ์สุขภาพความปลอดภัยแรงงานไทย.
- สุวัจน ฅ พัทลุง. (2548). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับพฤติกรรมป้องกันอันตรายจากเสียงของคณานโรงงานอุตสาหกรรม. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานประกันสังคม. (2555). สถานการณ์สถิติการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน ปี 2550-2554. มปท.
- สำนักงานแรงงานจังหวัดมหาสารคาม. (2556). รายงานสถานการณ์แรงงานจังหวัดมหาสารคาม. เข้าถึงได้จาก http://mahasarakham.mol.go.th/system/files/pk_1.pdf
- เสาวลักษณ์ อุ่นละม้าย. (2553). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้อุปสรรค และการรับรู้ความสามารถแห่งตนในการป้องกันการหลก้กับพฤติกรรมกรรมการป้องกัน การหลก้ของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในชุมชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Becker, M.H., Drachman, R.H. and Kirscht, J.P. A New Approach to Explaining sick role Behavior in Low – income Populations. *American journal of Public Health*. 64(3) 1974; 206.

Nancy E. Adams, MLIS. Bloom's taxonomy of cognitive learning objectives J Med Lib Assoc 103(3). 2015.